

pro ACTIUNEA CATOLICA ROMANA

Tribuna libera pentru unirea Bisericilor fundata in 1955 de
CONSTANTIN DRAGAN

Catolicii si miscarea ecumenica

Noua atitudine a catolicilor față de mișcarea ecumenică a fost recent precizată de părintele Roberto Tucci, una din cele două personalități catolice invitate de Consiliul Mondial al Bisericilor să prezinte comunicări la întrunirea dela Uppsala.

« Catolicii — a afirmat Păr. Tucci — nu se mai consideră spectatori străini, indiferenți sau numai curioși, și cu atât mai puțin judecători exigenți, ci se socotesc părtași ai căutării colective și frățești a unității voite de Christos pentru Biserica sa.

E o atitudine de autentic și adânc respect și de adevărată participare spirituală, a subliniat Părintele Tucci, amintind cum această lucidă luare de poziție, în spirit de colaborare, față de o mișcare care și-a desfășurat în bună parte activitatea « în afară », a constituit o adevărată răsturnare a valorilor tradiționale pentru vaste sectoare ale lumii catolice.

« Oricare ar fi fost obiecțiile aduse în trecut de Biserica noastră, în ultimii ani ea a intrat în plin în această căutare colectivă a unității — a spus directorul revistei « *Civiltà Cattolica* ».

Părintele Tucci a înfruntat apoi problema « spiritului » și a « intențiilor » cu care Biserica participă la mișcarea ecumenică, în raport cu « perplexitățile, îndoielele și suspiciunile încă existente printre ne-catolici, care se tem ca Biserica catolică, grație coesiunii sale și greutății numerice pe care o reprezintă, să poată fi ispitită să-și revendice o poziție de centru în mișcarea ecumenică, pentru a folosi o asemenea eventuală poziție în conformitate cu orientările sale. Aceasta tocmai datorită eclesiologiei sale ».

« Biserica catolică, însă, — a declarat părintele Tucci — nu înțelege să impună nimănui eclesiologia sa; o propune altor Bisericilor cu simpla dorință ca ea să fie luată în serios, să fie discutată și chiar contestată la lumina cuvântului lui Dumnezeu, cu convingerea că poate da o contribuție importantă și specifică dialogului ecumenic.

Biserica catolică acceptă ca dialogul ecumenic să se desfășoare pe picior de egalitate între Bisericile care mărturisesc același Dumnezeu, fără a face să apese greutatea propriei eclesiologii asupra condițiilor dialogului ».

Concepția catolică, mai ales după Conciliul Vatican II, care a pus accentul pe « dinamismul mișcării comune spre unitate », cum ne arată documentele sale asupra ecumenismului, nu mai poate fi acuzată de « imobilism ». Documentele Conciliului Vatican II nu se limitează la o tradițională afirmație binevoitoare a « întoarcerii » fraților despărțiți, ci se preocupă mai curând de « restabilirea unității » de « refacerea unității »; a acelei unități care e destinată să crească pe măsură ce ne vom convinge că avem cu toții nevoie să învățăm unii dela alții. Fiindcă acțiunea Spiritului Sfânt nu cunoaște bariere de netrecut, și fiindcă niciunul dintre noi, indivizi sau colectivități, nu avem o înțelegere totală și definitivă a adevărului și a vieții creștine, la care să nu mai fie nimic de adăugat sau de luat ».

Păr. Tucci a relevat apoi necesitatea și urgența unui efort comun al Bisericilor creștine pentru rezolvarea problemelor de mare actualitate care sunt: pacea, dezvoltarea, raporturile între generații, conflictele rasiale, asuprirea — fățișă sau ascunsă — și exploatarea celor slabi, violența suportată sau căutată.

Pe de altă parte — a spus Păr. Tucci — se consideră încă de pe acum posibilitatea ca Biserica catolică să devie într-o zi membră a Consiliului Mondial al Bisericilor, « în sensul plin al cuvântului ». După Păr. Tucci, piedecile cele mai serioase în calea unității sunt mai curând « de natură psihologică și practică, decât bisericăscă ».

« Criteriul fundamental trebuie să rămână, de o parte și de alta, cea mai mare disponibilitate față de tot ceea ce ar putea constitui o mai bună servire a mișcării ecumenice, care trebuie să-și păstreze unitatea și în același timp deschiderea. Oricare ar putea fi dezvoltările viitoare ale instituțiilor chemate să promoveze căutarea colectivă a unității, exigența fundamentală trebuie să rămână continuarea efortului comun de a face împreună tot ceea ce conștiința noastră ne obligă să facem separat; de a crea o « mentalitate ecumenică » în rândurile poporului credincioșilor, printr-o educație de bază mai adâncă și mai vastă, și cu preocuparea de a nu considera ecumenismul în primul rând o activitate rezervată specialiștilor sau unor « somități birocratice », ci o datorie comună tuturor, la care toți, și în special generațiile care se ridică acum și se pregătesc să ne înlocuiască, pot și trebuie să-și dea contribuția ».

DEPLINA IDENTITATE DE VEDERI INTRE PAUL VI SI ATENAGORA ASUPRA «CONTROLULUI NASTERILOR»

Ingrijorările acelor care au văzut în Enciclica «*Humanae Vitae*» asupra delicatelor probleme a controlului nașterilor o piedecă serioasă în calea mișcării ecumenice mondiale, s'au dovedit neîntemeiate. Cel puțin cât privește atitudinea Bisericii ortodoxe grecești, care, în perfectă identitate de vederi și de principii cu Biserica catolică, a emanat recent o Enciclică prin care credincioșii sunt invitați să pună frâu tendinței de diminuare a nașterilor și sunt chemați să respecte regulile tradiționale ale moralei creștine, adică să nu folosească anticoncepționalele.

Ortodocșii de la Atena nu sunt primii care și-au declarat public aprobarea pentru enciclica lui Paul VI. Încă în primele zile ale lunii August Patriarhul Atenagora. Capul spiritual al ortodoxiei, a trimis un mesaj Papii în care spunea: « Ai făcut bine că ai publicat Enciclica «*Humanae Vitae*». Suntem de acord cu Tine și-Ti urăm tot sprijinul lui Dumnezeu ».

Aprobarea Patriarhului Atenagora nu obligă desigur întreaga Biserică ortodoxă să-și dea sprijinul Pontifului roman. În calitatea sa de Cap spiritual, chiar dacă nu și jurisdicțional al Bisericilor ortodoxe, Atenagora nu poate lua hotărâri, sau exprima păreri — dacă nu cu titlu strict personal — decât după o pronunțare a Sfântului Sinod, adică a Conferinței Episcopilor ortodocși, fiecare dintre care e suveran și independent pe teritoriul propriu și, în multe cazuri, Cap autonom al unei Biserici definite, tocmai grație acestei autonomii, autocefale.

Cu mesajul adresat Papii Patriarhul ecumenic știa prea bine că interpretează gândul întregii Biserici ortodoxe și Enciclica grecea-

scă vine acum să confirme această certitudine a sa. De altfel, tocmai pentru a da un caracter oficial declarației sale, imediat după trimiterea mesajului, Patriarhul Atenagora anunța că se începuseră preparative pentru convocarea unui solemn Sinod mondial ortodox, care, printre altele, ar trebui să se pronunțe și asupra Enciclicii «*Humanae Vitae*».

Care vor fi rezultatele probabile ale unui asemenea Sinod? Biserica grecească s'a și pronunțat, cu documentul amintit.

Si din partea căpeteniilor Bisericii rusești în exil se prevede o deplină adesiune la Enciclica paolină. Încă înainte de publicarea Enciclicii Bisericii grecești Arhiepiscopul Antonov, Capul ortodocșilor ruși din Occident, declarase că « trebuie să fie păstrate intacte regulile tradiționale ». Ortodocșii ruși din America s'au aliniat și ei în favoarea Enciclicii lui Paul VI. « deși nu recunosc infailibilitatea Papii », cum a ținut să sublinieze ziarul oficial al acestei comunități.

Nu s'a pronunțat încă asupra acestei probleme Biserica ortodoxă din URSS.

Legată, cum e, de regim, ea nu se poate declara solidară cu Papa; afară numai dacă motive politice favorabile expansiunii demografice n'ar încuraja această solidarizare. Se știe, de altfel, că atât Patriarhul Alexie cât și delfinul său, Mitropolitul Nicodim, consideră expansiunea demografică un mijloc de rezistență față de comunism. E de la sine înțeles că dacă numărul adepților săi ar fi limitat în viitor de controlul nașterilor (în afară de continuile persecuții și de propaganda ateistă), Biserica ortodoxă din URSS ar fi destinată să dispară. Exact cum speră comunistii sovietici: de moarte naturală.

Patriarhul sovietic contrar convocării unui Sinod ortodox mondial

De mai bine de zece ani se vorbește de convocarea unui Sinod ortodox mondial. Ultimele « sondări » în sensul acesta au fost făcute recent de Patriarhul Athenagoras, care voia, în calitatea sa de Cap Spiritual al ortodoxiei, să convoce Sinodul, pentru a cere Bisericilor ortodoxe o solidarizare cu Biserica catolică în problema controlului nașterilor.

Cine se opune cu înverșunare convocării acestui Sinod e încă odată Patriarhul « tuturor Russilor », Alexie. Motivul? Patriarhul sovietic nu poate tolera ca Atenagora, și nu el, să ia o asemenea inițiativă, printre altele contrară planurilor Cremlinului, care pretinde să controleze, pentru a o distruge până la urmă, întreaga lume ortodoxă.

Dar argumentele aduse de Alexie pentru împiedecarea acestui Sinod nu rezistă la un examen obiectiv al faptelor, din următoarele motive: Alexie, ca de altfel predecesorul său, Sergiu, a fost proclamat Patriarh cu alegeri care nu pot fi socotite valabile. Un membru al Sovietului suprem era prezent la proclamarea (natural « unanimă ») a amândouă. Alegerea, *propusă de membrul Sovietului și nu de autoritățile bisericești*, s'a făcut nu prin vot, ci prin ridicarea mâinii. 2) Aproape 50 de milioane de Iosifiți (ortodocși clandestini în Rusia) nu-l recunosc pe Alexie drept Cap al lor și mulți preoți aparținând acestei comunități, acum puși în clandestinitate și persecutați de poliția politică, l-au acuzat în public că nu-și apără nici credincioșii și nici clerul. 3) Ar fi intolerabil pentru lumea ortodoxă ca Patriarhul Moscovei să devină Capul întregii ortodoxii, care dacă e un lucru pe care îl contestă la unanimitate Patriarhului Alexie și delfinului său Nicodim aceasta e tocmai spiritualitatea.

Deși geloși de autonomia lor religioasă, Patriarhii capi ai Bisericilor ortodoxe autocefale, și mai ales marea masă a credincioșilor ortodocși, îl consideră pe Patriarhul Atenagora reprezentantul unității de acțiune a tuturor comunităților ortodoxe. Îl consideră cel mai mare dintre ortodocși și au pentru el o dragoste care nu trebuie subevaluată într-o Biserică în care sentimentul se plasează la acelaș nivel (dacă nu chiar mai sus) cu teologia și cu structura ierarhică. Ei n-au desigur nici un fel de simpatie pentru Patriarhul Alexie care, pe motiv că reprezintă 200 de milioane de ortodocși ruși — față de care cei 30 de mii ai lui Athenagoras sunt o fracțiune minimă — aspiră să fie recunoscut Cap spiritual și Primate al ortodoxiei din lumea întreagă.

Pretenția aceasta a sa nu poate fi sprijinită de celelalte Biserici ortodoxe, care nu pot uita iregularitatea numirii lui Alexie, « omul Cremlinului », și care văd în aceste pretenții ale sale de a face din Biserica rusească o « leadersheep » a ortodoxiei din întreaga lume, o identificare periculoasă a veleităților « religioase » rusești cu cele politice.

Un document al Episcopatului italian asupra Enciclicei "Humanae vitae,"

Intr'un document elaborat în urma recente sesiuni extraordinare a Consiliului de presidență al Conferinței Episcopale Italiene, Episcopii își exprimă adesiunea la recenta Enciclică paolină. Documentul profesează înaintea de toate « deplina comuniune de credință a Episcopilor italieni cu Papa » și « gratitudinea pentru decizia ponderată și lămuritoare » a lui Paul VI în legătură cu problema reglementării nașterilor. Decizia aceasta — precizează documentul — care în Constituția pastorală « Gaudium et Spes » e rezervată Papii — « exprimă doctrina Conciliului Vatican II asupra căsătoriei. Ea trebuie primită cu « respectul religiozității convenitei doctrinei autentice », chiar dacă n'a fost pronunțată « ex Cathedra ».

Gravitatea problemei tratate de Enciclica aceasta impune o « interpretare adecuată a documentului pontifical, mai ales în reflexele sale pastorale. Ca atare, Consiliul de presidență al Conferinței Episcopale Italiene invită clerul și credincioșii să ia în considerație următoarele reflecții și directive pastorale:

În primul rând trebuie să se țină în cuvenită considerație « conținutul moral » al Enciclicei și « semnificația sa în raport cu binele famililor și al societății »; Enciclica interpretează și aplică doctrina Bisericii asupra căsătoriei înțelegând ca « comuniune de dragoste și de fecunditate generoasă și responsabilă între soți », pentru a cărei promovări ea cere respectarea « ordinii voite de Dumnezeu în actul conjugal și în toate procesele referitoare la transmiterea vieții ».

Apărând « morala conjugală și integritatea ei, Biserica contribuie la instaurarea unei societăți cu adevărat umane ». Documentul invită credincioșii să vadă în doctrina Bisericii asupra căsătoriei, care pune în lumină concepția creștină despre om și despre răspunderile acestuia, « expresia grijei materne a Bisericii pentru binele general și personal al oamenilor ». Deși severă — admite documentul — decizia Papii e plină de înțelegere și de umanitate. Ea nu ignorează condițiile sociologice ale lumii și nici greutățile soților. Ea nu e contrară unei limitări « rezonabile » a nașterilor și arată « calea cinstită » și mijloacele terapeutice admise de Biserică pentru controlul demografic, îndemnându-i în același timp pe soți să recurgă, « cu umilă pers-

veranță », la taina mărturisirii și a pocăinței.

Enciclica, continuă documentul episcopal — « nu respinge a priori perspectivele de viitor ale științei pentru o onestă reglementare a procreației, ci, dimpotrivă, invită oamennii de știință să-și extindă și să-și aprofundeze cercetările în domeniul acesta și în special să facă mai sigură și mai ușoară calea indicată de știință ».

Documentul formulează apoi câteva directive spirituale și pastorale, recomandând o strânsă colaborare între teologi și episcopi pentru dezvoltarea temelor de doctrină morală și pentru o mai bună lămurire a credincioșilor asupra semnificației mesagiului acestei Enciclice. Recomandă deasemeni preoților « răbdarea și bunătatea lui Christos », în evaluarea greșelilor și a abaterilor, în special atunci când e vorba de soți care nu păcătuiesc dintr'un « refuz egoist al fecundității », ci din « greutatea de a împăca exigențele paternității responsabile cu acelea ale dragostei reciproce ».

Preoții ar cădea însă într'o eroare gravă dacă ar încuraja « un comportament mediocre sau soluții de acomodare facilă ». Fiindcă, întotdeauna ca în orice alt sector al vieții morale, creștinii nu se pot substrahe obligației de a căuta să împlinească totdeauna voia lui Dumnezeu, cu ajutorul harului.

În sfârșit, documentul invită « soții creștini » să reflecteze cu atenție asupra Enciclicei, punându-i în practică și valorizându-i directivele și îndemnul privitor la « fidelitatea și fecunditatea dragostei și la caracteristicile creștine ale paternității responsabile ».

O acțiune pastorală « mai concretă și mai organică » — încheie documentul — va putea înlesni și dezvolta ceea ce e necesar înăuntrul și în afara mediului familiar, pentru alimentarea celui spirit pe care Dumnezeu, ziditorul și mântuitorul nostru, a voit să-l însuflească în sanctuarul cel mai intim al vieții omenesci, formând aproape o « Biserică domestică » destinată mântuirii soților și a fiilor ».

Fara preoti si fara biserici Romanii din Jugoslavia

Românii din Jugoslavia sunt amenințați să rămână în scurt timp fără biserici și fără preoți din neamul și de limba lor.

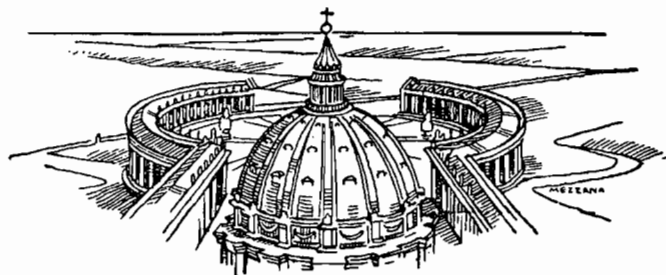
Istoria ne învață că Biserica a fost, de-a lungul veacurilor, păstrătoarea și continuatoarea tradițiilor și a limbii naționale a tuturor minorităților etnice. Or, Românii din Jugoslavia, concentrați în 49 de sate, dispun în prezent de abia 14 preoți, mai toți trecuți de 60 ani. Speranțele de « întinerire » a cadrelor preotești sunt minime, accesul studenților români în seminariile ortodoxe din Jugoslavia fiind cât se poate de limitat. Puținilor români care reușese să se hiritonească, le sunt date parohii de altă limbă decât cea română pe care moșii și strămoșii lor au vorbit-o și au transmis-o, odată cu Evanghelia, din generație în generație.

Odată ieșită din scenă actuala generație de veterani ai altarului, care cu sacrificii neînchipuite încearcă să păstreze, pentru români, parohiile rămase vacante prin moartea sau ieșirea la pensie a titularilor lor, slujind stănta Liturghie și îndeplinind toate funcțiile religioase, în două și chiar mai multe

sate, românii din Jugoslavia vor rămâne fără preoți.

Situația aceasta de carență a păstorilor, care se înrăutățește, cu fiecare an ce trece, este apoi agravată de starea dezastruoasă a majorității locașurilor de cult. Bisericile, mai toate vechi și în proastă stare, nu pot fi reparate, din lipsă de fonduri. Cu foarte puține excepții, satele locuite de români se află în regiuni extrem de sărace, în care bieții oameni nu numai că nu realizează nici un câștig din munca lor, dar de cele mai multe ori sunt nevoiți să cumpere din alte părți cele necesare pentru a face față cotei de producție fixată de Stat. Primejdia de prăbușire a acestor biserici devine astfel un pretext pentru închiderea lor.

Alteori, însă, bisericile românilor sunt închise fără nici un fel de motivare. E cazul bisericilor parohiale de al Bitolia și Skoplje, care, deși în perfectă stare, au fost închise acum câțiva ani și închise au rămas și până azi, în ciuda intervențiilor făcute de preoții români la autoritățile jugoslave.

Pe marginea primului congres ecumenic mondial

Privit în lumina înnoirii Bisericii promovată de Conciliu, primul Congres ecumenic al preoților, teologilor și laicilor italieni, întrunit în vara aceasta la Ariccia, vine să demontă convingerea multor cercuri — mai ales străine — că Italia ar participa la mișcarea ecumenică mai curând din fidelitate față de Conciliu decât dintr'un sentiment propriu de răspundere bisericească, neinfluențată de curentul și mișcarea mondială pentru refacerea unității creștine. La drept vorbind, impresia aceasta nu e cu totul neîntemeiată. E însă necesar să se țină seamă de unele realități locale care justifică această atitudine — dacă nu de rezervă, în orice caz de extremă prudență — a Bisericii italiene față de ecumenismul contemporan.

Aceste «realități italiene» au fost scoase în evidență de Congresul de la Ariccia. Ele sunt, în sinteză, următoarele:

1) Formația tradițională a comunității catolice italiene, bazată pe principiul unei autorități care se acceptă și se moștenește din generație în generație, nu poate fi compatibilă cu libertatea de alegere și de inițiativă a altor comunități creștine, de pildă a celor protestante; 2) expresia rigid didactică a catehezei italiene, primită din manuale și fără o participare personală care să presupună o reflectare și o alegere personală, implică o tendință de a lăsa clerului și magisterului superior al Bisericii sarcina și răspunderea reflectării asupra adevărurilor credinței; aceasta cu o «primejdioasă» declinare din partea masei credincioșilor a oricărei corresponsabilități a alegerilor critice și a formulărilor privitoare la credință. 3) În același timp, însă, contactele cu alte Biserici și contaminările ideologice de natură social-religioasă dau loc la reacții de protest, împiedecând un dialog real în care să se pronunțe *toți* credincioșii.

Acestea, în linii mari, cauzele care explică dificila încadrare a Bisericii italiene în mișcarea ecumenică mondială.

Promovat de Conferința Episcopală Italiană, congresul de la Ariccia a căutat în primul rând să elimine aceste situații de fond care împiedecă o efectivă angajare a Bisericii italiene pe planul aceluși ecumenism operant la care Biserica lui Christos e chemată în totalitatea ei. Fiindcă ecumenismul — a subliniat în comunicarea sa profesorul Sartori — nu e o «metodă de consimțire care se substituie acum falitului metode a contestărilor», ci e o situație de reformă și o expresie de fidelitate față de Christos.

Ecumenismul e un fenomen care începe dinlăuntru Bisericii și urmează logica acelei comuniuni a tuturor creștinilor întru Christos, care e norma interioară și stilul de viață al Bisericii. De aceea, a pune în discuție ecumenismul înseamnă a pune în discuție însuși statutul Bisericii.

Acestea, pe scurt, ideile desprinse din cele două comunicări de bază ale Congresului de la Ariccia («Constituția Lumen Gentium» și decretul «Unitatis redintegratio» — referend Monsinior Sartori — și «Pluralism și unitate în Biserică» (citit de părintele iezuit Jean de Vries).

Cei doi conferențieri s'au referat tot timpul intervențiilor lor la Biserica înțeleasă drept comuniune. Din punct de vedere ecumenic aceasta înseamnă o depășire a schemei sociologice a Bisericii care în trecut împiedeca orice disponibilitate la dialog cu creștinii ne-catolici, invitați, prin formula «întoarcerii» și

a «brațelor deschise» să practice un ecumenism în favoarea Bisericii catolice. Acești formule Congresul de la Ariccia îi opune formula unui ecumenism bazat pe o eclesiologie a Misterului și a comuniunii, în virtutea căreia *toți* creștinii, catolici sau nu, sunt ținuți să facă din ecumenism un proces de conversiune continuă, care trebuie să înceapă în interiorul fiecărei Biserici, pentru a se deschide apoi, în mod necesar, în dimensiunea majoră a unui dialog cu celelalte Biserici.

Rezumând, Congresul de la Ariccia a propus următoarele: renunțare la «paternalismul» Bisericii catolice asupra celorlalte Biserici; renunțare la atitudinea de judecare morală a altor Biserici și la acuzațiile reciproce; căutare a darurilor Spiritului, pe care fiecare Biserică le posedă; dorința de a se dăruși și de a primi cu generozitate și spirit de pocăință alimentat de o permanentă suferință pentru despărțirea Bisericii lui Christos; râvnă de a obține unitatea înțeleasă ca dar de la Dumnezeu și nu ca simplu efort comun al bunăvoinței creștinilor. Apoi: unitate și nu uniformitate, care creiază tensiuni și închide într'o ordine numai aparentă; și, în sfârșit, un dialog care să comporte răspunderi unanime. În felul acesta Biserica catolică poate și trebuie să se prezinte altora fără false irenisme. Aceasta implică din partea ei o «ascultare a tuturor Bisericilor», pentru a le cunoaște așa cum sunt, renunțând la «ispi-

ta de a le interpreta conform schemelor sale teologice», cu primejdia de a le diminua bogăția și doctrina.

Făcând ecou discuțiilor asupra temei «Eclesiologie de comuniune», referenții Monsiniori Fortino și Pattaro au prezentat Biserica ortodoxă și Bisericele și comunitățile Reformei cu o tematică în care au pus accentul asupra condiției de «Biserici» a acestor comunități. Fără această «certificare a autenticității lor eclesiale», astăzi sigură și acceptată», — au subliniat cei doi referenți — ecumenismul ar rămâne o «metodă exterioară și o simplă modă culturală, un moment istoric al Bisericii și nu o reală vocație a ei. Natural — a relevat referendul comunicării asupra «revaluării catolice a lui Martin Luther», ecumenismul nu trebuie să se limiteze la un simplu «angajament teologic», ci trebuie să se traducă în ipoteze de lucru concrete, pentru a deveni «atitudine mintală, normă de viață, realizare posibilă».

Congresul de la Ariccia a sugerat unele scheme de lucru privitoare la o acțiune ecumenică italiană și a prezentat o seamă de experiențe pe teren care au permis participanților să verifice bunătața principiilor enunțate în alte întruniri, să întuiască directivele «noului ecumenism catolic» și să realizeze dimensiunea răspunderilor la care *toti*, dar mai ales preoții, sunt chemați.

Ecumenismul instrument al dialogului culturilor

S'a încheiat zilele trecute, la Recoaro (Italia) Congresul internațional asupra «Civilității contemporane» organizat de Centrul de studii «Nicolò Rezzara».

Vasta participare a publicului la toate sesiunile Congresului a confirmat actualitatea temei în jurul căreia s-au articulat discuțiile, și interesul pentru problema raporturilor dintre culturi, nu numai la nivelul elitelor intelectuale, ci al însăși conștiinței populare, în special a tineretului universitar.

În discursul de închidere deputatul Michelangelo Dell'Armellina, președintele Centrului, a relevat caracterul «deschis» al culturii zilelor noastre, tendință care definește validitatea și vitalitatea formulei dialogului. «Veacuri de-arândul — a spus oratorul — singurele raporturi dintre culturi au fost excluzive reciprocă și conflictuale».

Conștiința ecumenică, inspiratoare și însuflețitoare a Conciliului Vatican II, a făcut posibilă această întâlnire între popoare. Fiecare cultură, începând cu cea occidentală, trebuie să dea celorlalte culturi și să primească la rândul său de la ele, într'un climat de libertate care să respecte valorile proprii persoanelor și grupurilor.

De altfel, posibilitatea unui raport în adevăr «dialogic» între popoare apare astăzi înlesnită de expansiunea științei și a tehnicii și de intervenția hotărâtoare a comunicațiilor și a informației, care constituie condiția preliminară pentru manifestarea unei pregătiri la care contribuie, printr'o integrare dinamică, toate culturile.

Acest dialog, însă — a atras atenția oratorului — între valorile prezente în diferitele culturi și «încarnate» în diferite religii care stau la baza culturilor, trebuie să fie în primul rând uman: întâlnirea între ele a religiilor apare, astfel, unul din elementele bazilare ale dialogului culturilor.

Astăzi, în spiritul Conciliului, catolicii sunt mai dispuși ca oricând la această întâlnire; cu atât mai mult cu cât își dau seamă că dialogul între culturi va putea obține rezultate rodnice de promovare umană și spirituală numai în cadrul unei viziuni plenare a omului și a realității.

Președintele Centrului Rezzara a propus ca însăși instituția pe care o conduce să promoveze o serie de inițiative de cercetare și de dezbateră asupra temelor de interes direct pentru grupuri misionare și voluntare, care să activeze la nivel internațional.

Dar cea mai adevărată, cea mai fecundă concluzie pentru noi catolicii — a spus deputatul Dell'Armellina — trebuie să rămână voința adâncirii interioare a conștiinței noastre în raport cu răspunderile care decurg pentru noi din însuși faptul că am avut privilegiul de a aparține unei religii care a văzut totdeauna clar în problemele omenirii.

Pe de altă parte, însă, Congresul a prospectat posibilitatea unei îmbogățiri a patrimoniului cultural occidental prin aportul unor tradiții culturale «pure și autentice», posibilă printr'o extindere a dialogului nostru cultural la culturile Statelor tinere de pe alte Continente.

Profesorul Tullio Tentori de la Universitatea din Roma — ultimul orator al congresului — a scos în evidență importanța participării Bisericii la acest «dialog al culturilor».

«Cu experiența sa, cu eterna prospețime a învățaturii sale, cu nouile perspective pe care i le-a deschis Conciliul Vatican II, Biserica e destinată să joace un rol de protagonist în acest dialog al culturilor, care are un ecou adânc atât în sufletul credincioșilor creștini cât și în acela al tuturor «oamenilor de bunăvoință».